

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum zelus sit eius effectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

amante constituitur, ex affectu perfecte habendi & econuerfo. Egre dicitur enim amans ad ipsum tali affectu. amans quoque amicitia amore amat amicum ut se ipsum. In hoc autem includuntur duo, primo, quod amans transit in personam amici: secundo quod amicus transit in personam amantis. Ex hoc enim quod amat amicum propter ipsum amicum, uult etiam seipsum praebere quomodo potest: ac per hoc ipse transit in amicum uoluntate, affectu, ac passione: ita ut bene, uel male afficiatur, sentiatque amico sentiente. Ex hoc uero, quod amat amicum ut seipsum, ponitur amicus ut ipse: & sic amicus transit in personam amantis. & hoc pertinet ad complacentiam. Complacentem ut ipsemet, & sic in utroque amore egressus affectus in amatum constituit in eo. Ingressus autem amat per complacentiam in amantem, ut ipse in amicitia, uel aliquid sui concupiscentia, constituit econuerfo amatum in amante.

lib. 9. Ethic. ca. 3. a med. & lib. 2. Rhet. 10. ca. 4. to. 5. & 6.

dicitur intimus, & dicitur uiscera charitatis. Econuerfo autem amans est in amato, aliter quidem per amorem concupiscentia, aliter per amorem amicitia. Amor namque concupiscentia non requiescit in quacunque extrinseca, aut superficiali ademptione, uel fruitione amati, sed quaerit amatum perfecte habere, quasi ad intima illius perueniens. In amore uero amicitia, amans est in amato, in quantum reputat bona, uel mala amici, sicut sua, & uoluntatem amici sicut suam, ut quasi ipse in suo amico uideat bona, uel mala pati, & affici. & propter hoc, proprium est amicorum eadem uelle, & in eodem tristari & gaudere secundum Philosophum in 9. Eth. & in 2. Rhet. ut sic in quantum quae sunt amici, estimat sua, amans uideatur esse in amato, quasi idem factus amato: in quantum autem econuerfo, uult & agit propter amicum, sicut propter seipsum, quasi reputans amicum idem sibi: sic amatum est in amante. Potest autem & tertio modo mutua inhaesio intelligi in amore amicitia, secundum uiam redamationis, in quantum mutuo se amant amici & sibi inuicem bona uolunt, & operantur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod amatum continetur in amante, in quantum est impressum in affectu eius per quandam complacentiam; econuerfo uero, amans continetur in amato, in quantum amans sequitur aliquo modo illud, quod est intimum amati. nihil enim prohibet diuerso modo esse aliquid continentis, & contentum: sicut genus continetur in specie, & econuerfo.

AD SECUNDUM dicendum, quod rationis apprehensio praecedat affectum amoris: & ideo sicut ratio diligitur, ita affectus amoris subintrat in amatum, ut ex dictis patet.

AD TERTIUM dicendum, quod illa ratio procedit de tertio modo mutuae inhaesiois, qui non inuenitur in quolibet amore.

ARTICVLVS III.

Utrum ecstasis sit effectus amoris.

2. 2. q. 17. ar. 1. 2. & 3. di. 27. q. 1. ar. 1. ad 4. & ver. q. 17. ar. 2. ad 9. & con. 1.

AD TERTIUM sic proceditur. Vbi quod ecstasis non est effectus amoris. Ecstasis enim quandam alienationem importare uidetur, sed amor non facit alienationem: sunt enim amantes interdum sui composites, ergo amor non facit ecstasim.

¶ 1. Praet. Amans desiderat amatum sibi uniri. magis ergo amatum trahit ad se, quam etiam pergat in amatum extra se extensum.

Ar. 1. & 2.

¶ 2. Praet. Amor unit amatum amanti, sicut dicitur est. Si ergo amans extra se tendit, ut in amatum pergat, sequitur quod semper plus diligit amatum, quam seipsum: quod patet esse falsum. non ergo ecstasis est effectus amoris.

ca. 4. in part. declinatio ad finem.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4. c. de diuino. quod diuinus amor ecstasim facit, & quod ipse Deus propter amorem est ecstasim passus. Cum ergo quilibet

A amor sit quaedam similitudo participata diuini amoris, ut ibidem dicitur, ubi dicitur quod quilibet amor causet ecstasim.

cod. c. 4. de diu. nomi.

RESPON. Dicendum, quod ecstasim pati aliquis dicitur, cum extra se ponitur, quod quidem contingit, & in uim apprehensiuam, & secundum uim appetitiuam. Secundum quidem uim apprehensiuam aliquis dicitur extra se poni, quoniam ponitur extra cognitionem sibi propriam, uel quia ad superiorem sublimatur, sicut hominibus eleuatur ad comprehendenda aliqua, quae sunt supra sensum & rationem, dicitur ecstasim pati, in quantum ponitur extra naturalem apprehensionem rationis & sensus: uel quia ad inferiora deprimitur, puta, cum aliquis in furiam, uel amentiam cadit, dicitur ecstasim passus. Secundum appetitiuam uero partem dicitur aliquis ecstasim pati, quoniam appetitus alicuius in alterum fertur, exiens quodammodo extra seipsum, primam quidem ecstasim facit amor dispositiue, in quantum facit meditari de amato, ut dicitur est: intentam autem meditatiuam unius abstrahit ab aliis. Sed secundum ecstasim facit amor directe, simpliciter quidem amor amicitia, amor autem concupiscentia non simpliciter, sed secundum quid. Nam in amore concupiscentia quodammodo fertur amans extra seipsum, in quantum non contentus gaudere de bono quod habet, quaerit frui aliquo extra se, sed quia illud extrinsecum bonum quaerit sibi habere, non exit simpliciter extra se, sed talis affectio in fine infra ipsam concludit. Sed in amore amicitia affectus alicuius simpliciter exit extra se, quia uult amico bonum, & operatur bonum, quasi gerens curam & prouidentiam ipsius propter ipsum amicum.

art. praeced.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa ratio procedit de prima ecstasi.

AD II. dicendum, quod illa ratio procedit de amore concupiscentia, quod non facit simpliciter ecstasim, ut dicitur est.

In corp. art.

AD TERTIUM dicendum, quod ille qui amat, in tantum extra se exit, in quantum uult bona amici, & operatur, non tamen uult bona amici magis quam sua. unde non sequitur quod alterum plus se diligit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum zelus sit effectus amoris.

¶ Super quest. vigesima octaua. articulum quartum.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod zelus non sit effectus amoris. Zelus enim est contentio principium. Unde dicitur v. ad Cor. 3. Cum sit inter uos zelus & contentio &c. sed contentio repugnat amori, ergo zelus non est effectus amoris.

¶ 2. Praet. Obiectum amoris est bonum, quod est communicatiuum sui: sed zelus repugnat communicationi. ad zelum enim pertinere uidetur, quod quis non patitur consortium in amato: sicut uiri dicuntur zelare uxores, quas nolunt habere communes cum ceteris. ergo zelus non est effectus amoris.

¶ 3. Praet. zelus non est sine odio, sicut nec sine amore. dicitur enim in Ps. 72. Zelauit super iniquos. non ergo debet dici magis effectus amoris, quam odij.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4. c. De diuino. quod Deus appellatur zelotes, propter multum amorem quem habet ad existentia.

Mal. q. 10. ar. 1. ad 11.

Articulo tertio omisso, in quarto scito, quod cum zelus sumatur dupliciter. scilicet causaliter pro feruenti dilectione, & formaliter pro tristitia deficiendi sibi, uel amicitiae, ut in 2. Rhetorice c. 18. & inferius pluries patet, hic sumit proprie. Ad huiusmodi namque tristitiam spectat & zelus concupiscentiae, & amicitiae. ille enim tristatur de defectu singularitatis, uel excellentiae, uel quietis fructuosis: iste de defectu alicuius boni amico. Et utriusque tristitia ex amore oppositi boni procedit, & contra ingentes huiusmodi mala sollicitat.

ca. 4. in parte. i. paulo ante finem.

RESPON. Dicendum, quod zelus quocumque modo sumatur, ex intentione amoris puenit. Manifestum est

est enim quod quanto aliqua virtus intensius tendit in aliquid, fortius repellit omne contrarium, uel repugnans. Cum igitur amor sit quidam motus in amatum, ut * Aug. dicit in li. 83. q. Intensus amor quærit excludere omne id, quod sibi repugnat: aliter tñ hoc contingit in amore concupiscentiæ, & aliter in amore amicitie. Nam in amore concupiscentiæ, q intensè aliquid concupiscit, mouetur contra omne illud, quod repugnat consecutioni, uel fruitioni quietæ eius quod amatur: & hoc modo uiri dicunt zelare uxores, ne per consortium aliorum impediatur singularitas, quam in uxore quærunt. Similiter etiam qui quærunt excellentiam, mouentur contra eos, qui excellere uidentur, quasi impediens excellentiam eorum, & iste est zelus inuidiæ, de quo dñ in Psal. 36. Noli æmulari in malignantibus: neque zelaueris facientes iniquitatem. Amor aut amicitie quærunt bonum amici: unde quando est intensus, facit hominem moueri contra omne illud, quod repugnat bono amici: & secundum hoc aliquis dicit zelare pro amico, quando si qua dicuntur, uel fiunt contra bonum amici, homo repellere studet. Et per hunc etiam modum aliquis dñ zelare pro Deo, quia ea, quæ sunt contra honorem, uel uoluntatem Dei, repellere s'm posse conatur, s'm illud. 3. Reg. 19. Zelatus sum pro Domino exercituum. Et Io. 2. super illud, Zelus domus tuæ comedit me, dicit * gl. Quod bono zelo comeditur, qui qualibet praua, quæ uiderit, corrigere satagit: si nequit, tolerat & gemit.

¶ 83. & 36. tom. 4.

¶ gl. Aug. in eu. Ioh. tract. 10. inter medium & si. tom. 9.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd Apostolus sibi loquitur de zelo inuidiæ, qui quidem est causa contentionis, non contra rem amatam, sed pro rem amata contra impedimenta ipsius.

AD SECUNDVM dicendum, qd bonum amatur, in quantum est communicabile amanti: unde omne illud quod perfectionem huius communicationis impedit, efficitur odiosum: & sic ex amore boni zelus catur: ex defectu autem bonitatis contingit, qd quædam partia bona nō possunt integre simul possideri a multis, & ex amore talium catur zelus inuidiæ, non aut proprie ex his quæ integre possunt a multis possideri. Nullus. n. inuidet alteri de cognitione ueritatis, quæ a multis integre cognosci potest, sed forte de excellentia circa cognitionem huius.

AD III. dicendum, qd hoc ipsum, qd aliquis odio hēt ea quæ repugnant amato, ex amore procedit: uñ zelus proprie ponitur effectus amoris magis, qd odii.

¶ Super quest. uiginti octaua articulum 5. & 6.

ARTICVLVS V.

Vtrum amor sit passio læsua amantis.

IN quinto autem & sexto articulo nihil scribendum occurrit, nisi quod notetur ea, quæ author dicit conuenire huiusmodi passionibus referendo appetitū appetibili, seu forma liter. Quoniam hæc communia uidentur huiusmodi passionibus, & actibus uoluntatis similibus, his passionibus Notetur quoque responsio ad primum in sexto articulo: quoniam in fine totius tractatus de actibus humanis seruetur proposito.

AD QVINTVM sic procedit. Videt, quod amor sit passio læsua. Languor. n. significat læsionem quædam languentis: sed amor catur languorem, dicitur. n. Cant. 2. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo. ergo amor est passio læsua. ¶ 2 Præ. Liquefactio, est quædam resolutio, sed amor est liquefactio. dicitur. n. Can. 5. Anima mea liquefacta est, ut dilectus meus locutus est. ergo amor est resoluti uis: est ergo corruptiuus, & læsiuus. ¶ 3 Præ. Feruor designat quædam excessum in caliditate, qui quidem excessus corruptiuus est, sed fer-

uor catur ex amore. Dion. n. 7. ca. * Cal. hier. inter ceteras proprietates ad amore Seraphin pertinentes, ponit calidū & acutū, & superferuēs. Et Can. 8. dicit de amore, quod lapades eius sūt lapades ignis atq. flamarū; ergo amor est passio læsua, & coarptiua.

SED CONTRA est, quod dicit Dion. 4. c. de * diuino. quod singula seipsa amant contentiue, id est conseruatiue. ergo amor non est passio læsua, sed magis conseruatiua, & perfectiua.

RESPON. Dicendum, quod sicut * supra dictū est, Amor significat coarptationem quædam appetitiuæ uirtutis ad aliquid bonum. Nihil autem, quod coarptatur ad aliquid, quod est sibi conueniens, ex hoc ipso læditur, sed magis si sit possibile, proficit & melioratur: quod uerō coarptatur ad aliquid, quod non est sibi conueniens, ex hoc læditur & deterioratur. Amor ergo boni conueniens est perfectiuius & melioratiuus amanti: amor autem boni, quod non est conueniens amanti, est læsiuus & deterioratiuus amanti. Vñ maximè hō perficitur & melioratur per amorem Dei: læditur autē & deterioratur per amorem peccati, s'm illud Ofas. 9. Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt. Et hoc quidem sicut dictum est de amore, quantum ad id quod est forma le in ipso, quod est scilicet ex parte appetitus: quum uerō ad id quod est materiale in passione amoris, quod est immutatio aliqua corporalis, accidit qd amor sit læsiuus propter excessum immutationis, sicut accidit in sensu, & in omni actu uirtutis aīe, qui exerceat per aliquam immutationem organi corporalis.

Ad ea uerō quæ in contrariū obiciuntur, ē dicendum, qd amor attribui possunt quatuor effectus proximi, s. liquefactio, fructio, languor, & feruor, inter quæ primum est liquefactio, quæ opponitur congelationi. Ea. n. quæ sunt congelata, in seipsis contracta sunt, ut non possint de facili subintrationem alterius pati: ad amorem autem pertinet, quod appetitus coarptetur ad receptionē boni amati, prout amatum est in amante, sicut iam * supra dictum est. Vñ cordis cōgelatio uel duritia est dispositio repugnans amori, sed liquefactio importat quandam mollificationem cordis, quæ exhibet se cor habile, ut amatum in ipsū subintret. Si ergo amatum fuerit præsens & habitū, catur delectatio, siue fructio: si aut fuerit absens, consequuntur duæ passionēs, s. tristitia de absentia, q significatur per languorē. Vñ & Tullius in 3. de * Tusculanis q. maxime tristitiam egritudinē nominat, & intēsum desiderii de consecutione amati, qd significatur per feruorē. Et isti quidē sunt effectus amoris formaliter accepti s'm habitudinē appetitiuæ uirtutis ad obiectū, sed in passione amoris cōsequuntur alig effectus his pportionati s'm immutationē.

ARTICVLVS VI.

Vtrum amor sit causa omnium, quæ amans agit.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod amans non agat oīa ex amore. Amor. n. quædam passio est, ut * supra dictum est, sed non oīa, q agit hō, agit ex passione, sed quædam agit ex electione, & quædam ex ignorantia, ut dicitur in 5. * Eth. ergo non omnia, quæ homo agit, agit ex amore. ¶ 2 Præ. Appetitus est principium motus & actionis in omnibus animalibus, ut patet in 3. * De anima. si igitur omnia quæ quis agit, agit ex amore, aliæ passionēs appetitiuæ partis erunt superflue. ¶ 3 Præ. Nihil catur simul a contrariis causis: sed quædam fiunt ex odio. non ergo omnia fiunt ex amore.

SED